افغان حکومت د ځان په وړاندې په خپلوکې وېشلی دی

Author: Hafizullah Gardesh

که طالبان هغومره بد نه وای، افغان حکومت په خپلو لیکو کې له اړو دوړ سره مخامخ ښکاري.
. نه یوازې د هغه لوی څارونوال د کورنیوچارو په پخواني یو کارکوونکي باندې د خپل ځان د تښتونې براالا پړه واچوله، بلکې د هغه د قانون پلي کوونکو چارواکو د کابل ولایت د پخواني امنیه قوماندان د کور د تالاش هڅه وکړه او یو لوړ پوړی پوځي چارواکی له حکومت سره په شمال کې په ترخو خبرو سر دی.

د بلې خوا پارلمان په خپل وار له وزیرانو څخه د باور رایه واخیسته، د پارلمان د یوې غړی استازیتوبوب یې په پارلمان کې وځنډاو او د سترې محکمې پرېکړه یې بې اغېزه وبلله.

دې پېښو شنونکي هیښ کړل، خپل سرونه یې وګرول او په دې اندېښنې کې ډوب شول، چې تر چاودېدو دمخه به دا حالت نور څومره دوام ومومي.

د جون د میاشتې په لومړ اوون کې لوی څارنوال، عبدالجبار ثابت د کورنیو چارو د وزارت له یو پخواني لوړ پوړي چارواکي، جنرال دین محمد جرات سره په نانډریو کیوت، چې په حقیقت کې د سړک دغاړې افغان ډوله لاس او ستوني نیولو پرته بل شی نه و.

ثابت له کابل نه بهر روان و او له ښار څخه شل کېلومتر وړاندې تر میربچه کوټ پورې لا نه وتللی، چې د سپرل موټر یې د نورو موټرونو تر منځ بند پاتې شو. هغه له موټر څخه بهر شو، ترخو وګوري، چې څه چل دی.

جنرال جرات هم هلته په دې وخت کې رارسیدلی و. دلته خبره خرابه شو. د ثابت د وینا له مخې سمدلاسه د جنرال جرات د سړیو تر برید لاندې راغی او د تښتولو له هڅې سره مخامخ شو.

رښتیاخبره خو داده، هغه دومره وهل شوی او ډبول شوی و، چې سر یې روغتون ته ورسېد. جرات د ثابت په وړاندې د کومې توطئې له شتون څخه غاړه غړوي او برعکس د تاوتریخوالي او د شخړې د رامنځته کېدو پړه په لوی څارنوال اچوي.

د طلوع له تلویزیون سره په یوې مرکې کې هغه (جرات) ثابت د لېوني په نوم یاد کړ.

هغه وویل: "(ثابت) کنترول له لاسه ورکړی و. هغه عادي نه و. هغه زما موټر چلوونکی د اوبو په بوتل وواهه او ماته یې ښکنځلې وکړې."

جرات وویل، زه مې له خپلې کورن سره میلې ته روان وم.

هغه طلوع ته وویل: "هغه څوک چې د برمتې خیال لري، نو کورن ځان سره نه وړي."

جرات له دې هم غاړه غړوي، چې ګوندې ثابت ته کوم بدني زیان رسېدلای وي.

ثابت د جرات د نیولو حکم ورکړ. هغه دې حکم ته غاړه کینښوده او وېي ویل، لوی څارنوال زما د نیولو واک نه لري.

یو شمېر حکومتي چارواکي هم په دې لیکه کې ورګډ شول. د کابل د امینه قوماندان د جرایمو په وړاندې د مبارزې مشر، علیشاه

پکتیاوال د تاوتریخوالي له پیل وروسته ډېر ژر د پېښې ځای ته راورسید. هغه آی ډبلیو پي آر ته وویل، ثابت هغه ته د سړک د خلاصولو په اړه څو څو ځلې تیلفونه کړي و.

هغه وویل: "کله چې زه هلته راورسېدم، نو ومې لیدل، 30 – 40 تنه له لوی څارنوال او د هغه له ساتونکو څخه راتاو دي او وهي ټکوي يي. زه نه پوهېدم، چې څوک له چا سره په جګړې بوخت دي. کله چې د ببروبار منځ ته ورننوتم، یو نفر زما سر ته ټوپک ونیو. وروسته بیا زما ساتونکو له هغه څخه وسله واخیسته او هغه وتښتید. د هغه وسله لا تر اوسه له موږ سره ده."

پکتیاوال وویل، له هغه وروسته مو ثابت د هغه د ساتنې لپاره په یو زغره وال ګاډي کې سپور کړ. هغه وویل: "کله چې موږ په هغې سپرېدو، په ثابت شپږ ډزې وشوې."

د کورنیو چارو د وزارت ویاند، زمري بشیري نه غوښتل د پېښې په اړوند ټکي په تکې خبرې وکړي. هغه آی ډبلیو پي آر ته وویل، جرات څه ناڅه پینځه میاشتې وړاندې له دندې څخه ایستل شوی او اوس یوه شخصي امنیتي کمپنۍ چلوي.

د وروستې پېښې په رڼا کې "پولیسو ته د جرات د نیولو حکم ورکړ شوی دی او هغوی دا کار کوي. په لوی څارنوال او پولیسو باندې ډزې کول یو جرم دی."

بشیري وویل، د جرات خصوصي امنیتي کمپنۍ تړل شوې ده.

له نښتې دوه ورځې وروسته د پنجشېر د ولایت د 300 تنو په شاوخوا کې سپین ږیري ثابت ته راغلل او د جرات په استازیتوب یې له هغه څخه بښنه وغوښته. جرات هم د پنجشېر د ولایت اوسېدونکی دی.

لوی څارنوال ننواتې ومنلې او د تلویزیون له لارې یې افغان پولیسو ته وویل، کومه موضوع چې شخصا په هغه پورې مربوطه وه، هغې ته د پای ټکې ایښول شوی دی.

هغه وویل: "زه له جرات سره کومه شخصي دښمني نه لرم. خو هغه څه چې قانون یې کوی په ما پورې اړه نه لري."

د لوی څارنوال مرستیال، تیمورشاه ستانکزی هغومره زغم نه درلود.

هغه وویل: "محکمې، پولیس او لویه څارنوالي د چا د بښلو حق نه لري. په دې هکله یوازې ولسمشر د پرېکړې واک لري."

په همدې توګه د جون په میاشت کې پولیسو غوښتل د کابل د امنیې د پخواني قوماندان، امان الله ګذر کور ولټوي. امان الله ګذر اوس په امنیتي چاروکې د ولسمشر سلاکار دی.

د رسمي سرچینو له مخې د ګذر سړیو پولیسو ته د ننوتلواجازه ورنه کړه. پر ځای یې له هغوی سره جګړه وکړه. یو پولیس یې ټپي او پاتې نور یې بېوسلې کړل.

د کورنیو چارو د وزارت ویاند، بشیري په دې اړه له څه ویلو څخه ډډه وکړه.

هغه آی ډبلیو پي آر ته وویل: "دا یو نه پوهاوی و. پولیسو غوښتل تر ګومان لاندې شخص ونیسي، خو دا کار د پولیسو او د ګذر د سړیو تر منځ د نښتې لامل شو. پېښه تر پلټنې لاندې ده. اوس په دې هکله هیڅ نه شم ویلای."

دا دوه پېښې، چې نېغ په نېغه يو له بل سره تړاو نه لري، د مرکزي حکومت او د نوي رامنځته شوي ملي متحدې جبهې تر منځ زياتيدونکي تاوتريخوالې ته ګوته نيسي. ملي متحده جبهه يوه سياسي ډله ده، چې د پخوانۍ شمالي تلوالې د قوماندانانو په لا س کې ده او زياتره يي له جمعيت اسلامي ګوند سره تړاو لري.

شمالي ټلواله د ملېشو د قوماندانانو يوه غړنده ټولګه وه، چې د روسي پوځيانو او طالبانو په وړاندې جنګېدلې وه. خو زياتره افغانان هغه د نوي يموکلونو په سر کې د کورنۍ جګړې له امله د ويجاړيو مسووله بولي، چې افغانستان يي د سختو جګړو او جنايتونو له امله له يوې مخې ټوټې ټوټې کړ.

دا ستونزې يوازې په کابل پورې محمدودې پاتې شوې نه وې. لکه څنګه چې دمخه په دې هکله آی ډبليو پي آر خبر ورکړی و: "د افغانستان په شمال کې له اور سره لوبې" د ملي متحدې جبهې د يو غړي، جنرال دوستم پلويانو د جوزجان د ولايت مرکز د شبرغان په ښارکې د ولسمشر حامد کرزي له خوا د ګومارل شوي والي، جمعه خان همدرد په وړاندې په لاريونونو لاس پورې کړ. له پوليسو سره په نښتو کې اته تنه مړه او لسګونه نور ټپيان شول.

د شنونکو په وينا که ددې پېښو مخه ونه نيول شي، نو ښايي ولسمشر کرزي ته جدي ستونزې را دمخه کړي.

په کابل کې يو سياسي شنونکی، فضل الرحمن اوريا وويل: "ملي جبهه او د هغې د شمالي ټلوالې غړي غواړي په حکومت باندې فشار راوړي او اغېز تر لاسه کړي. حکومت کمزوری دی او په حکومت کې هرچا ته د څوکۍ د ورکولو په اړوند د کرزي تګلارې دې راز فعاليتونو ته لاره هواره کړې ده."

همدارنګه اوريا په دې پېښو کې بهرني لاسونه هم ګوري. هغه وويل، په ځانګړې توګه ايران او روسيه هاند او هڅه کوې د افغانستان د ثبات او ټينګښت مخه ونيسي. خو تر ټولو زياته اندېښنه شمالي ټلواله ده، چې اوس د واک د لاس ته راوړلو لپاره دې چانس ته ګوري.

اوريا په دې باور دی، چې د شمالي ټلوالې يو شمېر څېرې د حکومت او د قانون جوړوونکو ترمنځ د لانجې تر شا دی. پارلمان د بهرنيو چارو له وزير څخه د باور رايه بېرته واخيسته، خو سترې محکمې هغه سمه ونه بلله.

اوريا همدا راز وويل، ټلواله له پارلمان څخه د ملالۍ جوپا په ايستلو اوهمدارنګه د بښنې د قانون په تصويبولو کې لاس لري، چې د کورنۍ جګړې پر مهال په مرګ او ژوبلو باندې تورن اشخاص له تعقيب او محکمې ته له راکش کولو خلاصوي.

هغه وويل: "کرزی ښايي د واقعيتونو په هکله سوچ وکړي او دهغې په وړاندې ګامونه واخلي. دا خلک د امنيت د نشتوالي، فساد او د نيشه يي توکو د قاچاق اصلي لاملين دي. هغه بايد دا ټول له کاره ګوښه کړي او د نورو ګوندو خلک دې د هغوی پر ځای وګوماري."

اوريا زياته کړه، اوس ښه وخت دی، ځکه افغانانو ته د شمالي ټلوالې زيان جوت شوی او ددغه ډلې د له منځه تللو او کمزوري کولو ملاتړ به وکړي.

نوموړي زياته کړه: "که (کرزي) دا کار ونه کړ، نو له يوې خطرناکې راتلونکې سره به مخامخ شي."

د ولسمشر وياند، کريم رحيمي دا نه مني، وروستې پېښې که څه هم غمجنې وې، خو هغومره پراخ اغېز نه لري.

هغه آی ډبليو پي آر ته وويل: "دا (پېښې) حکومت ته کومه ننګونه، نه ده. هغه د دموکراسۍ ناسمه کارونه څرګندوي او دا يوه طبيعې خبره ده. ټول هغه هېوادونه له دې ستونزو سره مخامخ کيږي، چې له ناکراريو څخه دموکراسۍ ته اوړي. امنيتي ځانګې ددې کارونو مخه نيولای شي. موږ به هېڅکله هم شاته ونه ګرځو."

سیاسي شنونکی، حبیب الله رفیع په هېواد کې د مرکزې حکومت د واک د کمېدو له امله اندښنه لري.

هغه وايي: "دا ستونزې ملي جبهې رامنځته کړي دي، چې د شمالي ټلوالې له غړیو جوړه ده. شمالي ټلواله له هغو هېوادونو ننګه او ملاتړ لري، چې له امریکایانو سره ستونزې لري."

هغه زیاته کړه، ملي متحده جبهه پیاوړې کېږې او په هېواد باندې د یو ستر اغېز په سوچ کې ده. هغه وویل: "هغه غواړی حکومت کمزوری کړي تر هغه چې هغوی واک په لاس کې واخلي. حکومت لا له وړاندې کمزوری دی. دا ټول به ډېرې ناوړه پایلې ولري."

د کابلیانو لپاره د "جنګ سالارانو" بېرته راستنبدل یو ښه خبر نه دی.

په کابل کې یو هېیوال سیف الله وویل: "کرزي باید دا د لسېوني ماران وژلای وای. پرځای یي هغوی واک ته ورسول. هغوی اوس د هغه لاسونه تړلي دي اوله ستوني یي راتاو شوی دی. ډېر ژر به یي وخوري."

Location: Stavropol
Russia
North Ossetia
Iraqi Kurdistan

Source URL: https://iwpr.net/ps/global-voices/fgn-hkhwmt-d-hn-ph-wrnd-ph-khplwkh-wshly-dy